

Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Science

Yıl: 5, Sayı: 25, Temmuz 2018, s. 187-197

Dr. Öğretim Üyesi, Ayhan DEVER

Ordu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
ayhandever@gmail.com

Öğretim Görevlisi, Ezel Nur KORUR

Ordu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
ezelkorur@gmail.com

SPOR ORGANİZASYONLARI TÜKETİM ÖLÇEĞİNİN (SOTÖ) TÜRKÇE FORMUNUN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİĞİ

Özet

Bu araştırmanın amacı Van Der Roest (2016) tarafından geliştirilen “Spor Organizasyonları Tüketim Ölçeği (SOTÖ)”nin (Consumerism in Sport Organisations Scale) Türkçe geçerlik ve güvenilirliğinin yapılmasıdır. Örneklem grubuna Ordu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu’nda öğrenim gören ve çalışmaya gönüllü olarak katılan 360 kişi dâhil edilmiştir. Öncelikle ölçeğin Türkçe uyarlaması için uzman görüşleri doğrultusunda dil geçerliliği sağlanmıştır. Ölçeğin geçerlilik sonuçları için birinci ve ikinci düzey doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmış ve ölçeğin güvenilirliğinin belirlenmesinde iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach alfa hesaplanmıştır. Sonuç olarak 5 alt boyut, toplam 25 maddeden oluşan, puanlama aracı olarak ise 5’li likert kullanılan Türkçe ölçek formu elde edilmiş, ölçeğin bütünü- nün Cronbach alfa kat sayısı .748 olarak bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Spor Organizasyonları Tüketimi Ölçeği, Geçerlik, Güvenir- lik

THE VALIDITY AND RELIABILITY OF TURKISH VERSION OF SPORT ORGANIZATIONS CONSUMPTION SCALE

Abstract

The purpose of this research was to examine validity and reliability of Turkish version of Sport Organizations Consumption Scale developed by Van Der Roest (2016). The 360 students of Ordu University Physical Education and Sports School joined to this study voluntarily. Firstl, the language validity was done for Turkish version of scale in the direction of experts' opinions. The first and second level confirmative factor analysis was performed for validity results of scale and Cronbach alpha internal consistency coefficient was calculated for determination of reliability of scale. Consequently, Turkish scale form consisting of 5 sub-dimensions, total 25 items and a 5 – point Likert type as measure tool was composed and Cronbach alpha coefficient of complete scale was found as .748.

Key Words: Sport Organizations Consumption Scale, Validity, Reliability

1. GİRİŞ:

Sportif faaliyetler, günümüzün en önemli bedensel aktivitelerinden birisi haline gelmiştir. Sportif aktivitelere gerek seyirci gerekse de oyuncu olarak katılımın artmaya başlamasıyla beraber, düzenlenen sportif organizasyonlar daha geniş kitlelere hitap eder hale gelmiştir. Bu durumun sonucunda da düzenlenen sportif organizasyonların sayısında önemli bir artış meydana gelmiştir.

Yunanca'da 'organon' kelimesinden türeyen organizasyon kavramı, bir aracı sayesinde ifa edilen bir işlev anlamına gelmektedir. Kavram olarak organizasyon kelimesi daha ziyade iki anlamda kullanılmaktadır. Bunlardan ilki örgüt anlamında kullanılan doğrudan bir şekilde herhangi bir işlevi gerçekleştirmek amacıyla ortaya çıkan yapıyı ifade ederken; ikincisi ise örgütlenme fonksiyonunu (Koçel, 1998:22) ifade etmektedir.

Sosyal bir varlık olarak şekillenen birey bu durumun sonucu olarak diğer insanlarla sürekli olarak iç içe olmak ve işbirliği yapmak zorundadır. Çünkü bireyin tek başına yapacağı faaliyet alanı oldukça sınırlıdır. Burada karşımıza işbirliği kavramı çıkmaktadır. Zira bireyin tek başına gerçekleştiremediği eylemler, işbirliği sayesinde daha kolay ve hızlı bir şekilde gerçekleştirilmektedir. Bu durum organizasyonlar içinde geçerlidir. Zira genel anlamda organizasyonların varlık nedeni bireysel olarak gerçekleştirilemeyen birtakım faaliyetlerin, diğer insanlarla yapılan işbirliği sayesinde gerçekleştirilmesidir (Koçel, 1998:22). Bu düşünce içerisinde insanların belirli zaman dilimlerinde belirli faaliyetleri gerçekleştirmek amacıyla bir araya gelmeleri diğer bir ifade ile işbirliği içerisinde bulunmaları organizasyonların bel kemiğini oluşturmaktadır.

Bu faaliyetler basit bir eylem olabileceği gibi oldukça karmaşık bir eylem dizisi de olabilir. Bu nedenle organizasyonlar gerçekleştirilen eylem dizilerine göre farklı türlere ayrılmaktadır. Organizasyon türlerine kısaca göz atacak olursak;

1. Servis Organizasyonları: Hizmeti satın alan kişinin, almış olduğu ürünün tam karşılığını almadığı daha ziyade yardım amaçlı gerçekleştirilen organizasyonlardır. Özellikle de hayır cemiyetleri bu tür organizasyonlara örnek olarak verilebilir.
2. Ekonomik organizasyonlar: Belirli bir ödeme karşılığında ürün ve hizmetlerden faydalanan organizasyon türüdür. Daha ziyade şirketler bu tür organizasyonlara örnektir.
3. Dinsel organizasyonlar: Organizasyon üyelerinin, dinsel ihtiyaçlarına cevap veren organizasyonlardır. Camiler, kiliseler gibi.
4. Koruyucu Organizasyonlar: Toplum içerisinde bireyleri koruyan organizasyonlardır. Emniyet, askeri organizasyonlar vb.
5. Hükümet Organizasyonları: Toplumsal yapının düzenini ve sürekliliğini sağlayan organizasyonlardır. Devlet yönetimi gibi.
6. Sosyal organizasyonlar: Özellikle de bireylerin birbirleri ile ilişki kurma ihtiyaçlarına hizmet eden organizasyonlardır. Kulüpler, takımlar gibi (Hicks – Gullett, 1974:120).

Organizasyon türlerine bakıldığında bireyin sosyal yaşantısının, farkında olmasa bile birtakım organizasyonlarla çevrili olduğu görülmektedir. Zira organizasyonlar sosyal hayatın devamını ve bireyin özellikle de sosyalleşme sayesinde kendisini bulduğu bir yapı olarak dikkatleri çekmektedir.

Sosyal bir organizasyon olarak karşımıza çıkan spor organizasyonları, günümüz dünyanın en önemli aktivitelerinden birisi haline gelmiştir. Özellikle de bireylerin daha fazla boş zamana sahip olması ve buna bağlı olarak sosyal aktivitelere daha fazla katılım göstermesi, spora olan ilginin artması, yapılan aktivitelere daha kolay bir şekilde ulaşılması, kitle iletişim araçlarının gelişimi ve bu araçlarda spora ayrılan zaman diliminin daha fazla olması gibi nedenlerden dolayı spor organizasyonlarına seyirci veya aktif bir şekilde katılımında büyük bir artış olmuştur.

Spor organizasyonu; yarışma veya sportif bir amaca yönelik olarak gerçekleştirilen; toplantılar, paneller, seminerler, kurslar, kamp faaliyetleri gibi sportif etkinliklerin en doğru sonuç alınacak şekilde idare edilmesi ve sonuçlandırılması için daha önceden belirlenmiş olan bir program dâhilinde yapılan çalışmalardır (Erdal, 2012:44).

Spor amaçlı düzenlenen organizasyonların kökenine Antik Yunan'da rastlamaktayız. Özellikle bu uygarlıkta büyük tanrılar şerefine düzenlenen spor, müzik ve şiir yarışmalarını görmekteyiz (Balcı, 1999:15). Bu yarışmalar arasında en bilineni Antik olimpiyat oyunlarıdır. Antik Olimpiyat oyunları için organizasyonlar yaklaşık olarak üç ay öncesinden başlamakta ve kurallarda buna göre şekillenmekteydi. Örneğin oyunlar başlamadan önce kutsal barış ilan edilmekte ve bu süreç içerisinde savaş, kavga durmaktaydı. Diğer bir ifade ile antik olimpiyat oyunları organizasyonu öncesinde ve sırasında kan dökmek yasaklanmıştır. Bunun yanı sıra antik olimpiyat oyunları organizasyonunun diğer önemli kuralları ise organizasyona katılacak bireyler için geçerli idi. Olimpiyat oyunlarına katılacak bireyler saf Yunan vatandaşı olmak, adam öldürmemiş olmak, gayri meşru olmamak gibi özelliklere sahip olmak zorunda idi (Dever, 2015). Diğer bir ifade ile geniş çapta düzenlenen ilk sportif organizasyon olarak antik olimpiyat oyunları organizasyonu, koymuş olduğu kurallar sayesinde organizasyonun daha etkin ve verimli bir şekilde faaliyet göstermesini amaçlamaktadır.

Bu açıdan bakıldığında sportif organizasyonların oldukça karmaşık bir yapıya sahip olan basit yapılanmalar olmadıkları anlaşılmaktadır. Günümüzün en fazla bilinen spor organizasyonlarından birisi olan Olimpiyat oyunlarına bakıldığında ev sahipliğinin, kazanan ülkeye 7 yıl öncesinden verildiğini görmekteyiz. Oyunların alınması ile başlaması arasında geçen sürenin oldukça uzun bir zaman dilimini kapsıyor olması, organizasyonun ne denli büyük ve karmaşık bir yapıya sahip olduğunun bir göstergesidir.

Bu denli büyük organizasyonlar beraberinde geniş katılımcı ve izleyici kitlelerini de beraberinde getirmektedir. Genelde sportif aktivitelerin özelde ise olimpiyat oyunlarının kitlesele bir unsur haline gelmeye başlamasıyla beraber, sportif organizasyonlara olan ilgi de artmaya başlamıştır. Örneğin 2016 yılında Brezilya’da düzenlenen Rio olimpiyatlarına bakıldığında oyunlarında fiyatları 17 ila 1252 Euro arasında değişen biletler toplam 7.5 milyon aktif izleyici tarafından satın alınmıştır (Akşam Gazetesi, 5 Ağustos 2016).

Bunun dışında asıl üzerinde durulması gereken nokta ise oyunları kitle iletişim araçlarında oyunları seyirci olarak izleyen bireylerdir. Örneğin 2016 olimpiyatları 584 Tv kanalında, 270 dijital platformda ve sosyal medyada yaklaşık olarak 356.924 saat izlenme oranına sahiptir (Rio 2016 Global Broadcast Report, 4). Bunun yanı sıra Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), oyunları kitle iletişim araçlarında yaklaşık olarak 3.6 milyar insanın izlediğini tahmin etmektedir. Bu sayı ise olimpiyat oyunlarının kitlesel düzeyde izlenen en büyük organizasyonlardan birisi olduğunu ortaya koymaktadır.

Sportif organizasyonların büyük kitlelere ulaşıyor olması, bu aktivitelere katılım gösteren bireyler açısından yeni çalışmaları gerekli kılmıştır. Spor Organizasyonları Tüketim Ölçeği (SOTÖ) bu noktada önem arz etmektedir. Zira geniş kitlelere ulaşan sportif organizasyonları, organizasyonlara katılım gösteren bireyler ne şekilde tüketmektedirler sorusunun cevabı ölçek dâhilinde açıklanabilecektir.

2. YÖNTEM

Spor Organizasyonları Tüketim Ölçeği (SOTÖ)’nin uyarlaması, ölçek uyarlama çalışmalarında izlenmesi gereken bilimsel basamaklar takip edilerek ortaya konulmuştur.

2.1. Çalışma Grubu:

Araştırmaya 2017-2018 eğitim öğretim yılında Ordu Üniversitesi, Beden Eğitimi ve spor Yüksekokulunda öğrenim gören random yöntem ile seçilmiş öğrenciler katılmıştır. Uygulanan ölçek formundan 360 adet dönüt olmuştur. Tabachnick ve Fidell (2007) faktör analizi yapılabilmesi için en az 300 kişinin verilerine ihtiyaç olduğunu belirtirken, Bryman ve Cramer (2001) ölçekteki madde sayısının beş veya on katı, Hair ve diğerleri (1998) ise ölçekte yer alan toplam madde sayısının beş katı kadar örneklemin uyarlama çalışmaları için yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Buradan hareketle veriler analiz için programa yüklenmiş ve bu sayının uyarlama çalışması için yeterli olduğu düşünülmüştür.

2.2. Veri Toplama Araçları

Türkçe’ye uyarlama çalışması yapılan “Consumerism in Sport Organisations Scale (CSO)” ölçeği Jan-Willem van der Roest (2016) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek ilk olarak 30 madde ve 6 alt boyut olarak tasarlanmıştır. Ancak yapılan analizler sonucunda orijinal ölçek

formu beş alt boyut ve 25 maddeden oluşan bir forma dönüştürülmüştür. Alfa değerleri; Independence .85 (Bağımsızlık), Detachment .79 (Mesafelilik), Unsociability .80 (çekingenlik), Service Quality .86 (Hizmet Kalitesi) ve Exit .77 (Çıkış) olarak hesaplanmış ve ölçek puanlamasında 5'li Likert ölçek tipi kullanılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık kat sayısı, Geçerlik için yapılan faktör analizi sonuçlarına göre KMO (.86) ve Bartlett testi ($p < .05$) tatmin edici sonuçlar vermiştir. Yapı geçerliği için yapılan test sonuçlarına göre KMO (.88) ve Bartlett testi ($p < .05$) faktör analizinin uygun olduğunu göstermiştir.

2.3. Veri Analizi ve İşlem:

Uyarlaması düşünülen ölçek için öncelikle yazar ile iletişime geçilmiş ve gerekli izin alınmıştır. Daha sonra uyarlama çalışmaları için gerekli olan kurallar dikkate alınarak süreç başlatılmıştır.

Aşağıdaki basamaklar izlenilmiştir:

1. Uygulanacak ölçeğin o dili anadili olarak konuşan farklı kişilerce (native speakers), ölçek üzerinde hiçbir değişiklik yapmadan diğer dile çevrilmesi.
2. Araştırmacılar tarafından çevirilerin incelenmesi, üzerinde tartışılarak en uygun ifadenin belirlenmesi
3. Çevirisi tamamlanan ölçeğin, farklı çevirmenlerce ölçeğin orijinal diline çevrilmesi
4. Üçüncü olarak elde edilen ölçeğin, orijinal ölçekle karşılaştırılıp, çevirinin uygunluğunun tespit edilmesi (aynı anlamı verip vermedikleri konusunda tartışılması)
5. Ölçeğin orijinalini hazırlayan kişiye, son aşamada elde edilen anketin gönderilip geri bildirim alınması (Brislin, 1990; Campbell ve Russo, 2001).

Buradan hareketle uygulanacak ölçeğin o dili anadili olarak konuşan farklı kişilerce (native speakers), ölçek üzerinde hiçbir değişiklik yapmadan diğer dile çevrilmesi basamağı için bu işte uzman bir çeviri bürosuyla görüşülmüş çeviri yapılmıştır. Daha sonra araştırmacılar tarafından çevirilerin incelenmesi, üzerinde tartışılarak en uygun ifadelerin belirlenmesine çalışılmıştır. Çevirisi tamamlanan ölçeğin, farklı çevirmenlerce ölçeğin orijinal diline yeniden çevrilmesi sağlanmıştır. Ölçeğin son hali, orijinal ölçekle karşılaştırılıp, aynı anlamı verip vermedikleri konusunda tartışılmış ve uygun olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca ölçek alanında uzman on farklı kişiye gönderilerek uzman görüşü alınmış ve öneriler dikkate alınarak fikir birliğine varılmıştır. Son olarak ölçeğin orijinalini hazırlayan kişiye, son aşamada elde edilen ölçek formu gönderilmiş ve geribildirim alınmaya çalışılmıştır.

Ölçeğin faktör yapısının doğrulanıp doğrulanmadığı, birinci ve ikinci düzey doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile incelenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi (DFA), pek çok gözlenebilir değişkenin oluşturduğu faktörlerden (gizil değişkenlerden) oluşan faktöryel bir modelin gerçek verilerle ne derece uyum gösterdiğini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. İncelenecek model, ampirik bir çalışmanın verileri kullanılarak belirlenmiş ya da belirli bir kurama dayandırılarak kurgulanmış bir yapıyı tanımlayabilir (Sümer, 2000). DFA'da modelin geçerliliğini değerlendirmek için çok sayıda uyum indeksi kullanılmaktadır. Bunlar içinde en sık kullanılanları (Cole, 1987; Sümer, 2000); Ki-Kare Uyum Testi (Chi-Square Goodness, χ^2), Yaklaşık Hataların Orta-

lama Karekökü (Root Mean Square Error of Approximation, RMSEA), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Comparative Fit Index, CFI), Normlaştırılmamış Uyum İndeksi (Non-Normed Fit Index, NNFI), Normlaştırılmış Uyum İndeksi (Normed Fit Index, NFI), İyi Uyum İndeksi (Goodness of Fit Index, GFI) olarak belirtilebilir. Ölçek modelinde gözlenen değerlerin $\chi^2/d < 3$; $0 < RMSEA < 0.05$; $0.97 \leq NNFI \leq 1$; $0.97 \leq CFI \leq 1$; $0.95 \leq GFI \leq 1$ ve $0.95 \leq NFI \leq 1$ aralıklarında olması mükemmel uyumu; $4 < \chi^2/d < 5$; $0,05 < RMSEA < 0.08$; $0.95 \leq NNFI \leq 0.97$; $0.95 \leq CFI \leq 0.97$; $0.90 \leq GFI \leq 0.95$ ve $0.90 \leq NFI \leq 0.95$ ise kabul edilebilir uyumu göstermektedir (Kline, 2005; Sümer, 2000). Ayrıca, ölçeğin güvenirliliğini belirlemek amacıyla Cronbach alfa iç tutarlılık anlamında güvenirlilik katsayısı hesaplanmış, test-tekrar test güvenirliliğine bakılmıştır.

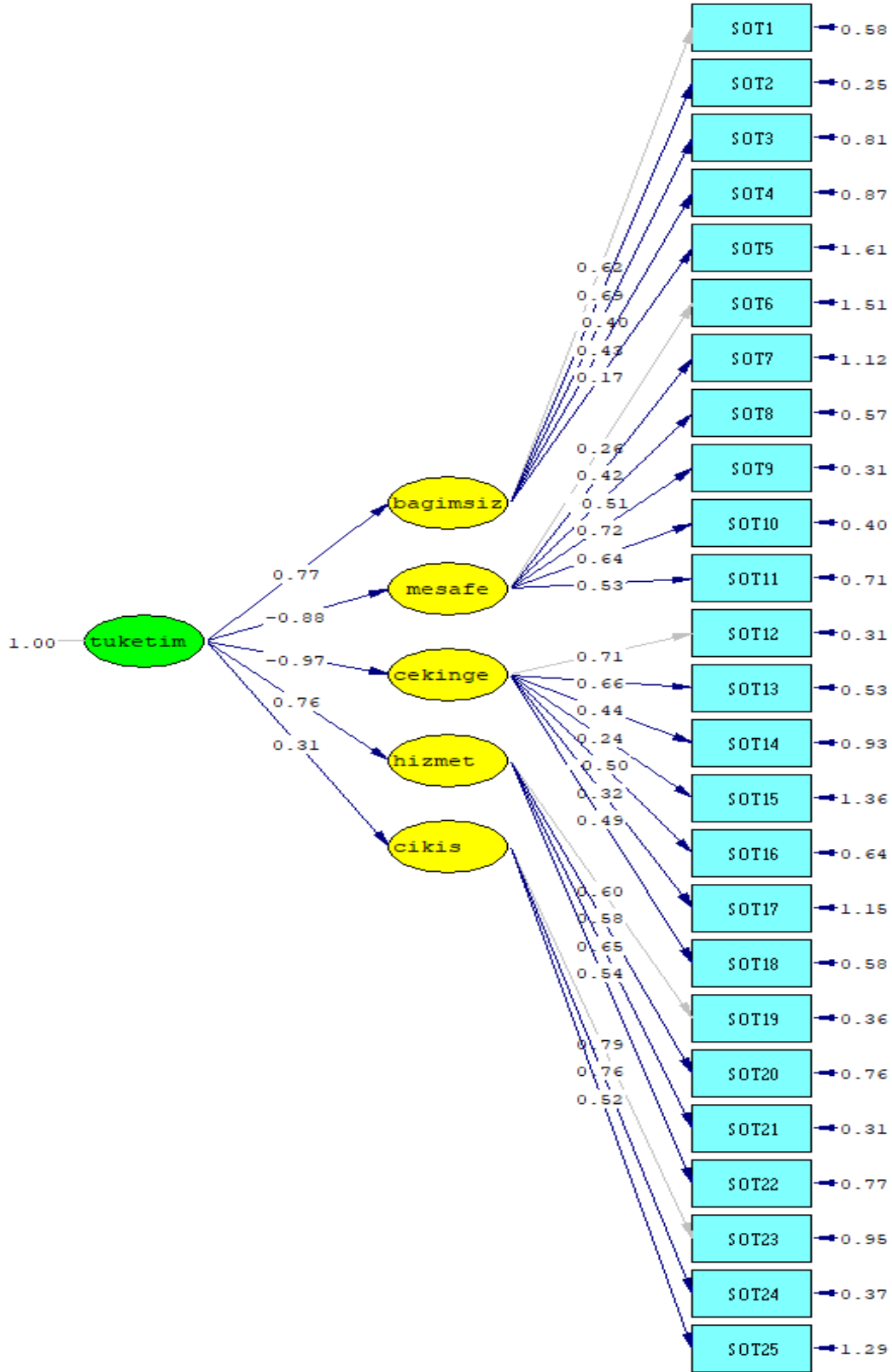
3. BULGULAR

3.1. Spor Organizasyonları Tüketim Ölçeğinin (SOTÖ) Faktör Yapısı

Bu bölümde, ölçeğin beş alt boyutuna ait 25 maddelik yapısının doğrulanıp doğrulanmadığını değerlendirmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. Uygulanan ilk DFA’da istatistiksel olarak anlamlı olmayan t değerine sahip maddeler incelenmiştir. Yapılan incelemeye göre anlamlı olmayan t değerine sahip hiçbir maddenin olmadığı belirlenmiştir. Tüm maddeler ölçekteki yerini korumuştur.

Uyum indeksleri $\chi^2=946.77$, $\chi^2/sd= 4.14$, $RMSEA=0.077$, $CFI=0.90$, $IFI=0.90$, $NNFI=0,89$ ve $NFI=0,90$ olarak hesaplanmıştır. Bu ölçeğin faktöriyel yapısını gösteren modelin, gözlenen değişkenleriyle faktörleri arasındaki ilişkiyi gösteren katsayılar incelendiğinde, tüm katsayıların yeterli düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır. DFA ile hesaplanan uyum istatistikleri dikkate alındığında, ölçeğin daha önce belirlenen yapısının toplanan verilerle genel olarak uyum sağladığına karar verilmiştir.

Şekil 1. Ölçeğe ait Path Diagramı

Maddelere ait regresyon değerleri ve t değerlerine Tablo 1 'de yer verilmiştir.

Tablo 1. Ölçeğe ait Regresyon ve T Değerleri

Maddeler	Regresyon değerleri	t değerleri
M1	0.63	8.87
M2	0.81	10.29
M3	0.40	6.45
M4	0.42	6.63
M5	0.13	2.21
M6	0.21	2.89
M7	0.37	3.22
M8	0.56	3.49
M9	0.79	3.60
M10	0.71	3.57
M11	0.53	3.47
M12	0.79	14.78
M13	0.67	12.44
M14	0.41	7.44
M15	0.20	3.61
M16	0.53	9.68
M17	0.28	5.03
M18	0.54	9.93
M19	0.70	10.23
M20	0.55	9.95
M21	0.76	11.47
M22	0.53	8.57
M23	0.63	6.15

M24	0.78	6.25
M25	0.42	6.00

Tablo 1 incelendiğinde, elde edilen regresyon katsayılarının ve t değerlerinin anlamlı olduğu ($t > 1,92$) ve modelin doğrulandığı belirlenmiştir.

3.2. Güvenirlik Çalışması

Ölçeğin güvenirliliğinin belirlenmesinde iç tutarlılık katsayısı olan Cronbach alfa hesaplanmıştır. Bağımsızlık boyutuna ait alfa değeri .731; mesafelilik boyutuna ait alfa değeri .742; çekingenlik boyutuna ait alfa değeri .743; hizmet kalitesi boyutuna ait alfa değeri .740 ve çıkış boyutuna ait alfa değerinin .763 olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin bütününe ait alfa değeri ise .748 olarak belirlenmiştir. Tezbaşaran (1997: 47), likert tipi bir ölçekte yeterli sayılabilecek bir güvenirlilik katsayısının olabildiğince 1'e yakın olması gerektiğini ifade etmektedir. Bu sonuçlara ölçeğin güvenirliliğinin yüksek düzeyde olduğu söylenebilmektedir.

3.2.1. Test - Tekrar Test Çalışması

Tablo 2. Cevaplayıcı güvenirliliği için ICC (Gözlemci güvenirliliği) ve test-tekrar test güvenirliliği

	ICC	P	p
Bağımsızlık	0,808	0,788	0,0001
Mesafelilik	0,865	0,861	0,0001
Çekingenlik	0,879	0,899	0,0001
Hizmet Kalitesi	0,774	0,805	0,0001
Çıkış	0,898	0,798	0,0001
Spor Organizasyonlarında Tüketimcilik Ölçeği (A- SOTÖ)	0,879	0,785	0,0001

Cevaplayıcı güvenirliliği için ICC (Gözlemci güvenirliliği) ve test-tekrar test güvenirliliği korelasyon değerleri tabloda görülmektedir. Elde edilen değerlerim 0,7 ve üstünde olması test-tekrar test güvenirliliğinin sağlandığı şeklinde yorumlanır.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Literatürde ve pratikte dikkati çeken Van Der Roest (2016) tarafından geliştirilen “Spor Organizasyonları Tüketim Ölçeği (A-SOTÖ)” nin (Consumerism in Sport Organisations Scale) tüketici tutumunun spor örgütleriyle nasıl bir ilişki içinde olduğunun anlaşılmasına katkıda bulunur ve bu tür bir tutumun spordaki etkilerine dair daha nüanslı bir bakış açısı kazanılmasına katkıda bulunur (Van Der Roest, 2016). Roest orijinal ölçeğin sınırlılıkları olduğunu, çalışmanın spor örgütlerinde tüketimciliğin kavramsallaştırılmasında ilk girişim olarak görülmesini ve bu kavramın ilk ölçüm aracı olduğunu dile getirmiştir. Bu bağlamda bu uyarlanan ölçeğin Türk kültüründe spor örgütlerinin tüketimciliğini ölçmesi açısından bir ilktir.

Roest çalışmasında genellikle çok aktif spor yapan kesime anketi uygulamıştır bu açıdan bakıldığında yapılan çalışma sonuçlara bir kısıtlama getirmiş olabilir, bu insanlar ya spor aktivitelerinde daha yüksek etkinlik düzeyleri nedeniyle daha fazla yer alabilirler ya da sadece spor katılımlarına odaklanabilirler ve bu nedenle yüksek düzeyde tüketici seviyesine sahip olabilirler. Türk kültürüne uyarlama çalışmasına katılan bireylerin çok aktif spor yapan kesim olmadığını belirterek, Roest’un çalışmasındaki kısıtlamanın ortadan kaldırılmaya çalışıldığını belirtmek gerekir.

Sonuç olarak, SOTÖ ölçeği tüketici tutumlarını ölçmek için yararlı bir araçtır. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi, gelecekte spor örgütlerinde kullanım için ölçeği doğrulayabilir. Bu ölçek, spor örgütlerinde tüketici tutumunu temsil eden beş alt boyuttan oluşur: (1) bağımsızlık, (2) mesafe, (3) çekingenlik, (4) hizmet kalitesi ve (5) çıkış. Yapısal geçerlilik ve güvenilirlik testleri ölçeğin kullanılabilir ve geçerli bir ölçek olduğunu göstermektedir.

Bu çalışma kapsamında ölçek üniversite öğrencilerine uygulandığından ileride spora düzenli katılım gösteren büyük orta yaşlı grup bu örnekte yeterince temsil edilmemektedir. Bu çalışma, literatürün gözden geçirilmesinde tartışılan diğer pratik uygulamalara da katkıda bulunabilir. Örneğin, SOTÖ hizmet özelliklerini iyileştirmek için spor örgütlerinde uygulanabilir, farklı branşlardan sporculara uygulanabilir veya belirli bir spor katılımcıları grubundaki (futbol taraftarları, v.b.) tüketimcilik düzeyini belirlemek için büyük ölçekli anketlerde kullanılabilir. Ayrıca kar amacı gütmeyen ve kar amaçlı spor kulüplerine uygulanabilir.

Türkçeye uyarlaması yapılan Spor Org (Ek-1) 5 faktör ve 25 maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerin 5’i olumsuz (madde 11, 12, 13, 14 ve 15) 22’si olumludur. Ölçeğin geçerlilik güvenilirlik çalışması sonucunda madde toplam korelasyon değerlerinin .33 ile .67 arasında değişmesi, ölçek için sağlanan değerlerin yeterli olduğunu göstermektedir. Orijinal formda Likert tipi 6’lı puanlama kullanılırken Dawes (2008) yaptığı çalışmada beş ve üzeri Likert tipi puanlamaların araştırmaları etkileyecek düzeyde sonuçlar çıkarmaması, kullanım kolaylığı ve yaygınlığı nedeniyle ölçeğin Türkçe formunda 5’li likert tipi dereceleme benimsenmiştir. Sonuç olarak uyarlaması yapılan ölçeğin, iç tutarlılık katsayısının .70’ten ve madde toplam korelasyonlarının .30’dan büyük olması (Büyüköztürk, 2007) ve yeterli DFA uyum indekslerini (Seçer, 2015; Meydan ve Şeşen, 2011) sağlaması nedeniyle geçerli ve güvenilir

KAYNAKLAR

- Balcı, Velittin (1999). Spor Etkinliklerinin Planlanması ve Yönetimi, Bağırhan Yayınevi, Ankara.
- Brislin, R. W., Lanner, W. J. ve Thorndike, R. M. (1973). Questionnaire wording and translation. *Cross cultural research methods* (1. Baskı) içinde (32-58).Chicago: John Willey & Sons, Inc.
- Bryman A, Cramer D (2001): Quantitative Data Analysis with SPSS Release 10 for Windows, Routledge, London.
- Campbell, D. T. ve Russo, M. J. (2001). The translation of personality and attitude tests. *Social measurement* (1. Baskı) içinde (312-321). California: Sage Publications, Inc.
- Cole, D. A. (1987). Utility Of Confirmatory Factor Analysis İn Test Validation Research. *Journal Of Consulting And Clinical Psychology*, 55, 584-594.
- Dever, Ayhan (2015). Spor Sosyolojisi, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Erdal, Rıza. (2012). Sporda Yönetişim & Organizasyon, Bedray Basın Yayıncılık, İstanbul.
- Hair J F, Anderson R E, Tatham R L & Black W C (1998): Multivariate Data Analysis (5th Ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Hicks, Herbert G. And Gullett, C.Ray (1974). Modern Business Management. A Systems And Environmental Approach, Mc Graw Hill Series İn Management, S.35.
- Kline, R.B. (2005), Principles and Practice of Structural Equation Modeling (2nd Edition ed.). New York: The Guilford Press.
- Koçel, Tamer; İşletme Yöneticiliği, 6.baskı, Beta Bas.Yay.Dağ.AŞ, İstanbul 1998, s.22.
- Sümer, N. (2000). Yapısal Eşitlik Modelleri: Temel Kavramlar Ve Örnek Uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3(6), 49-74.
- Tabachnick B G & Fidell L S (2007). Using Multivariate Statistics (5th Ed.). Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Tezbaşaran, A. (1997). Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu. (İkinci Baskı), Türk Psikologlar Derneği Yayını, Ankara.
- Van der Roest, J. W. (2016). Consumerism İn Sport Organizations: Conceptualizing And Constructing A Research Scale. *European Journal For Sport And Society*, 13(4), 362-384.